

Φωτιά και σίδερο στη ράδα του Περάματος

Ζωγραφική απεικόνιση του μπότοσιπ ΠΑΝΑΓΙΑ.
Πίνακας του Γ. Χατζηδημητρίου (συλλογή Τ. Καλύβα)

Δύο χιλιάδες εκρήξεις και τρεις νεκρούς προκάλεσε εν έτει 1973 η τελευταία πράξη της 80χρονης ιστορίας του μπότοσιπ ΠΑΝΑΓΙΑ. Η νεοϋορκέζικη θαλαμηγός που επιστρατεύτηκε δις σε πολεμικές επιχειρήσεις των ΗΠΑ όργωσε μεταπολεμικά το Αιγαίο, δρομολογήθηκε στον Αργοσαρωνικό και έμελλε να βυθιστεί καιόμενη στη ράδα του Περάματος

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΑΡΗΣ ΜΠΙΛΑΛΗΣ

Στις 15 Ιουλίου 1973 μια μεγάλη έκρηξη συγκλόνισε το Πέραμα και έσπειρε τον πανικό στην ευρύτερη περιοχή. Λίγα μέτρα από τη Γερμανική Σκάλα, ένα σκάφος φλεγόταν απ' άκρη σ' άκρη. Ένα σκάφος με μακρά ιστορία, αλλά με τραγικό τέλος... Όλα είχαν ξεκινήσει 80 χρόνια νωρίτερα, το 1894, όταν ένας εύπορος Νεοϋορκέζος ονόματι Frederick A. Schermerhorn παρήγγειλε μια θαλαμηγό στα ναυπηγεία Lewis Nixon στο Elizabeth Port του Νιου Τζέρσεϊ. Το 132 κ.ο.χ. σκάφος ναυπηγήθηκε σε σχέδια του περιφημου ναυπηγού A. Cary Smith και διέθετε μια χαρακτηριστικά μακριά και λεπτή πλώρη. Ονομάστηκε FREE-LANCE και παραδόθηκε τον Σεπτέμβριο του 1895. Έφερε μια ατμομηχανή τριπλής εκτόνωσης που απέδιδε 600 ίππους, ενώ είχε μήκος 35,5 μέτρα και πλάτος 6,5. Στο πλαίσιο των δοκιμαστικών του ανέπτυξε ταχύτητα 19 κόμβων και είχε εντυπωσιάσει η απουσία κραδασμών, ακόμη και σε υψηλές ταχύτητες. Τρία χρόνια αργότερα, όταν ξέσπασε ο ισπανοαμερικανικός πόλεμος, ο Schermerhorn, που στον αμερικανικό εμφύλιο είχε πολεμήσει εθελοντής στο πλευρό των Βόρειων, πρόσφερε αφιλοκερδώς το σκάφος του στις υπηρεσίες της πατρίδας του.

Οι επιχειρήσεις στη θάλασσα ήταν εκτεταμένες: εκτυλίχθηκαν τόσο στην Καραϊβική, όπου οι αντιμαχόμενες χώρες διεκδικούσαν την κυριότητα της Κούβας, όσο και στον Ειρηνικό, όπου συγκρούστηκαν για τις Φιλιππίνες. Το αμερικανικό Π.Ν. χρειάστηκε να καταφύγει στην επίταξη δεκάδων θαλαμηγών προκειμένου να ελέγξει τις θαλάσσιες οδούς. Οι μεγαλύτερες θαλαμηγοί εξοπλίστηκαν και, μεταξύ άλλων, εκτέλεσαν αποστολές περιπολίας, επικοινωνίας και αναγνωρίσεως. Οι μικρότερες, που δεν είχαν τη δυνατότητα παρατεταμένης ωκεανοπλοΐας, εντάχθηκαν στη βοηθητική δύναμη ώστε να περιπολούν στην ανατολική ακτή των ΗΠΑ. Αφού το σύνολο των πολεμικών πλοίων είχε σταλεί στα μέτωπα, οι μικρές θαλαμηγοί ανέλαβαν να προσειδοποιούν εγκαίρως για τυχόν εμφάνιση εχθρικών πλοίων.

Το USS FREELANCE εντάχθηκε στο αμερικανικό Π.Ν. στις 12 Μαΐου 1898, αφού εξοπλίστηκε με δύο δεκάκανα πολυβόλα Gatling διαμετρήματος 0,65 ιντσών, που πρόσφερε ένας συλλέκτης όπλων. Το ένα τοποθετήθηκε πάνω στη γέφυρα και το δεύτερο στο κατάστρωμα της πρύμνης. Το σκάφος χρησιμοποιήθηκε ως περιπολικό λιμένος στη Νέα Υόρκη μέχρι τις 24 Αυγούστου 1898, όταν παροπλίστηκε. Στις αρχές